

ПОРУШЕННЯ ПРИСЯГИ ЯК ПІДСТАВА КОНСТИТУЦІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУДДІ

У статі аналізується порушення присяги судді як підстава для притягнення його до юридичної відповідальності. Спираючись на положення національного законодавства, судової практики й міжнародно-правових стандартів, авторка наводить ознаки порушення присяги судді.

Ключові слова: присяга судді, порушення присяги, звільнення судді, юридична відповідальність.

Актуальність питань, пов'язаних з притягненням суддів до юридичної відповідальності, зумовлена низкою суспільно-політичних і правових чинників. Останнім часом досить часто набувають широкого розголосу серед громадськості випадки зловживань з боку суддів, як-то хабарництво і вчинення дій, несумісних з високим званням судді. Такі прецеденти викривають проблеми в судовій системі, засвідчують, що не завжди на високі посади суддів призначаються або обираються особи з високими моральними якостями й бездоганною репутацією.

У вітчизняній науковій юридичній літературі проблему притягнення суддів до відповідальності досліджували Л. Є. Виногорова [2], С. В. Подкопаєв [10, с. 119, 121], Р. О. Куйбіда [5]. Судова реформа 2010 р. внесла суттєві ко-

рективи в механізм виявлення й усунення правопорушень з боку суддів, зокрема, була змінена процедура звільнення судді з посади за порушення присяги. У результаті цього протягом 2010 р. Вища рада юстиції звільнила за цією підставою 39 суддів [3]. Ця чисельність служителів Феміди, які втратили свої повноваження, стала рекордною для національної судової системи. Ось чому метою нашого дослідження є аналіз порушення суддею присяги як підстави для притягнення його до відповідальності.

Відповідно до п. 1 ст. 105 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддя звільняється з посади у зв'язку з порушенням ним суддівської присяги. Факти, що свідчать про це, мають бути встановлені Вищою кваліфікаційною комісією суддів України (далі –

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

ВККС) або Вищою радою юстиції (далі – ВРЮ) [9; 2010. – № 55/1. – Ст. 1900]. Звільнення судді з посади на підставі порушення ним присяги відбувається за поданням ВРЮ після розгляду цього питання на її засіданні згідно із Законом України «Про Вищу раду юстиції» від 15 січня 1998 р. [9; 1998. – № 6. – Ст. 206]. Після цього Верховна Рада або Президент України видають відповідний акт про звільнення судді з посади (постанову або указ).

Текст присяги судді, яку він складає під час першого призначення на цю посаду, містить ст. 55 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»: «Я, (ім'я та прізвище), вступаючи на посаду судді, урочисто присягаю об'єктивно, безсторонньо, неупереджено, незалежно та справедливо здійснювати правосуддя, підкоряючись лише закону та керуючись принципом верховенства права, чесно і сумлінно виконувати обов'язки судді, дотримуватися морально-етичних принципів поведінки судді, не вчиняти дій, що порочать звання судді та принижують авторитет судової влади».

Як справедливо відзначає А. В. Маляренко, зі змісту цієї присяги зрозуміло, що суддя, беручи на себе обов'язок відправляти правосуддя, зобов'язується суворо додержуватися морально-етичних принципів, а також поводитися, як порядна, гідна високої посади лю-

дина [6, с. 27].

Конституційний Суд України в Рішенні від 11 березня 2011 р., № 2-рп/2011 констатував, що *дотримання присяги є обов'язком судді*. Оскільки останній кореспондується п. 5 ч. 5 ст. 126 Конституції України, Суд підкреслив його конституційно-правовий характер і визначив цю присягу як «одностороннє, індивідуальне, публічно-правове, конституційне зобов'язання судді» [9; 2011. – № 23.– Ст. 965]. Її порушення – одна з підстав для звільнення судді з посади за п. 5 ч. 5 ст. 126 Основного Закону.

У наукових юридичних джерелах конституційну відповідальність визначають як конституційне провадження розслідувань і притягнення до відповідальності вищих органів влади та їх посадових осіб за порушення конституції та інших законів [14, с. 320]. Отже, звільнення з посади за порушення присяги є видом конституційно-правової відповідальності судді, що тягне за собою суттєві зміни його правового статусу. Підстави й порядок застосування відповідних положень Основного Закону мають *бути чіткими й однозначними*, виключати можливість довільного їх тлумачення.

Міжнародні стандарти наголошують на *правовій визначеності підстав притягнення суддів до відповідальності*. У Європейській хартії про статус суддів 1998 р. вка-

зано, що підстави звільнення судді мають бути чітко окреслені у відповідному законі (п. 5.1) [7, с. 94]. Згідно з висновком Консультативної ради європейських суддів для Комітету міністрів Ради Європи від 19 листопада 2002 р., № 3 (2002) «Про принципи та правила, що регулюють професійну поведінку суддів, зокрема, етичні норми, несумісну з посадою поведінку та неупередженість» у кожній країні закон або базові правові положення, які застосовуються до суддів, повинні окреслювати в якнайточнішому формулюванні порушення, які можуть призвести до застосування дисциплінарних санкцій [7, с. 147].

Поняття «порушення присяги судді» вперше визначено у ст. 32 Закону України «Про Вищу раду юстиції», що пов'язано із судовою реформою 2010 р. [9; 2010.– № 37. – Ст. 1242]. До таких порушень належать:

– вчинення суддею дій, що ганьблять звання судді й можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості й незалежності, у чесності й невідкупності судових органів;

– незаконне отримання ним матеріальних благ або здійснення витрат, що перевищують доходи цього судді або членів його сім'ї;

умисне затягування суддею строків розгляду справи понад терміни, встановлені законом;

порушення ним морально-

етичних принципів поведінки.

Порушенням присяги судді, який обіймає адміністративну посаду в суді, є також невиконання ним пов'язаних з процесуальними діями обов'язків, установлених для відповідної посади.

Експерти Венеціанської комісії, оцінюючи вказану редакцію ст. 32 Закону України «Про Вищу раду юстиції», відзначили надмірну загальність перелічених вище підстав порушення присяги судді. Вони вказали, що метою цього положення Закону має бути констатація всіх можливих дій, що можуть містити причини для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, що тягнуть за собою відповідні санкції. Точність і передбачуваність таких підстав необхідні для правової визначеності й особливо для гарантій незалежності суддів, для чого треба прагнути уникати їх розпливчастості й надто широких тлумачень [13, п. 45].

Ані в цьому Законі, ані в указаному Рішенні Конституційного Суду не конкретизуються *об'єктивні критерії кваліфікації проступків судді*, що стосуються питань порушення присяги. Установити їх зміст можна шляхом аналізу інших положень чинного законодавства, судової практики й міжнародно-правових стандартів. Отже, розглянемо детальніше *види порушень суддею присяги*.

1. *Учинення дій, що порочать*

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

звання судді й можуть викликати сумнів в об'єктивності, неупередженості й незалежності судді, в чесності й непідкупності судових органів. Як впливає із ч. 1 ст. 84 Закону України «Про судоустрій та статус суддів», розгляд питання про наявність факту порушення суддею присяги відбувається згідно з процедурою дисциплінарного провадження, а його ч. 1 ст. 83 називає підстави дисциплінарної відповідальності судді:

– істотні порушення норм процесуального права при відправленні правосуддя, пов'язані, зокрема, з відмовою особі в доступі до правосуддя з підстав, не передбачених законом, порушення вимог щодо розподілу й реєстрації справ у суді, правил підсудності чи підвідомчості, необґрунтоване вжиття заходів забезпечення позову;

– невжиття суддею заходів стосовно розгляду заяви, скарги чи справи протягом строку, встановленого законом;

– порушення вимог щодо неупередженого розгляду справи, зокрема, порушення правил відводу (самовідводу);

– систематичне або грубе одноразове порушення правил суддівської етики, що підриває авторитет правосуддя;

– розголошення таємниці, що охороняється законом, у тому числі таємниці нарадчої кімнати або відомостей, які стали відомими судді під час розгляду справи в за-

критому судовому засіданні;

– неподання або несвоєчасне подання для оприлюднення декларації про майно, доходи, витрати й зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою і в порядку, встановленими Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції».[9; 2011. – № 44. – Ст. 1764].

Аналіз наведених положень свідчить, що чинне законодавство чітко не розмежує, які з указаних порушень є підставою для дисциплінарної відповідальності, а які – для звільнення, отже, може статися подвійне покарання судді. Ці питання цілком покладені на розсуд органів, що накладають санкції на суддів, – на ВРЮ й ВККС. За п. 5 ст. 8 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» за наслідками дисциплінарного провадження ВККС може прийняти рішення про направлення рекомендації до ВРЮ для вирішення питання щодо внесення подання про звільнення судді з посади за наявності для цього підстав. Отже, існує потреба в розмежуванні повноважень указаних органів у цій царині.

Роз'яснення змісту порушення присяги судді можна знайти у прикладах із судової практики. Узагальнення практики розгляду Вищим адміністративним судом України (далі – ВАС України) як судом першої інстанції справ стосовно оскарження актів Верховної Ради, Президента України, ВРЮ

про звільнення суддів з посади у зв'язку з порушенням присяги показало, що, оцінюючи оскаржені рішення ВРЮ про звільнення з посади за порушення присяги, ВАС України надає оцінку кожному факту порушення окремо, встановлюючи наявність чи відсутність ознак порушення в сукупності всіх досліджених обставин. Неприпустимим з точки зору дотримання присяги й обов'язків судді справ ВАС України визнав: (а) порушення правил підсудності, (б) необґрунтоване вжиття заходів забезпечення позову й (в) інші порушення норм процесуального права і вчинки судді, що явно свідчать про його несумлінність, нечесність, упередженість при здійсненні правосуддя, які здебільшого мали системний характер (наприклад, виправлення судових рішень після їх оголошення, розгляд спорів про право власності в порядку окремого провадження замість позовного, систематичне порушення строків розгляду цивільних і кримінальних справ).

Водночас ВАС України не визнає порушенням присяги порушення норм процесуального або матеріального права, якщо при розгляді справи не було встановлено фактів, які свідчили б про умисне порушення закону суддею або про його несумлінність, упередженість, а наслідки порушення ним закону при розгляді справи були неістотними [11].

Отже, на підставі аналізу позицій ВАС України можемо зробити висновок, що *суттєвими ознаками порушення присяги судді є:*

– *прямий умисел судді:* ухвалюючи судові рішення, він має чітко усвідомлювати протиправність своїх дій (або бездіяльності), передбачати їх негативні наслідки й можливість їх настання;

– *порушення суддею засад безсторонності розгляду справи:* коли суддя при постановленні рішення свідомо стає на бік однієї зі сторін по справі, ігноруючи при цьому права й законні інтереси іншої, або в інший спосіб демонструє свою упередженість;

– *істотні негативні наслідки, що знаходяться у прямому причинному зв'язку з діями судді:* якщо внаслідок рішення настали суттєві порушення прав і законних інтересів особи, декількох осіб, групи осіб або держави.

2. Недотримання суддею вимог та обмежень, установлених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 7 квітня 2011 р. Указаним Законом встановлюється низка обмежень для посадових осіб органів державної влади, що стосуються використання службового положення, отримання подарунків, роботи близьких осіб в одній установі, фінансового контролю (статті 6–12). До таких осіб належать і професійні судді (пп. ґ п. 1 ст. 4). Приміром, суддя зобов'язаний щорічно до 1

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

квітня подавати за місцем роботи декларацію про власне майно, доходи, витрати й зобов'язання фінансового характеру за минулий рік (ст. 12).

Стаття 53 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» містить вимоги щодо несумісності суддів, а саме забороняється: (а) перебувати на посаді судді одночасно із зайняттям посади в будь-якому іншому органі державної влади, органі місцевого самоврядування і з представницьким мандатом; (б) поєднувати діяльність судді з підприємницькою або адвокатською, з будь-якою іншою оплачуваною роботою (крім викладацької, наукової і творчої), а також входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку; (в) належати до політичної партії чи професійної спілки, виявляти прихильність до них, брати участь у політичних акціях, мітингах і страйках.

3. *Умисне затягування суддею строків розгляду справи понад установлені законом терміни.* Цей вид порушення досить легко визначити, оскільки строки судового провадження чітко встановлені процесуальним законодавством (приміром, ст. 157 ЦПК України і 122 КАС України). Цілком очевидно, що їх недотримання може стати підставою для притягнення судді до відповідальності. Але варто відзначити, що не будь-

яке порушення розумних строків судового розгляду є приводом для звільнення судді з посади, оскільки воно є підставою також для накладення дисциплінарного стягнення. На нашу думку, в даному разі ВРЮ має керуватися фактичними обставинами справи й тими наслідками, які мали для позивача протиправні дії судді або його бездіяльність. Одиначне порушення процесуальних строків, брак умислу судді на заподіяння шкоди й наявність фактів затягування процесу з боку сторін, безсумнівно, свідчитиме на користь судді. Якщо ж відповідні порушення системні, існують численні факти затягування розгляду судових справ з вини судді, якщо він не в змозі належним чином організувати свою роботу, його дії можна розглядати як порушення присяги. У таких випадках ВРЮ має встановити, чи не притягався суддя до дисциплінарної відповідальності з аналогічних підстав. При оцінці обставин справи ВРЮ варто керуватися критеріями «розумності» судових строків, напрацьованих Європейським судом з прав людини, як-от: складність справи, поведінка заявника, судових та інших державних органів, значущість для заявника питання, що знаходиться на розгляді суду, та ін. [1, с. 37].

4. *Порушення суддею морально-етичних принципів поведінки.* Закон України «Про судоустрій і статус суддів» за-

кріплює, що питання етики суддів визначаються Кодексом суддівської етики, затвердженим з'їздом суддів України (ст. 56). Цей документ, ухвалений XI з'їздом суддів України 22 лютого 2013 р. (далі – Кодекс), містить низку рекомендацій суддям в період перебування на посаді щодо належної поведінки – як службової, так і позаслужбової. У Кодексі вказано, що суддя повинен:

бути прикладом неухильного додержання вимог закону і принципу верховенства права, присяги судді, а також високих стандартів поведінки з метою зміцнення віри громадян у чесність, незалежність, неупередженість і справедливість суду;

виконувати свої професійні обов'язки неупереджено, з урахуванням виключно фактів, установлених на підставі власної оцінки доказів, розуміння закону, верховенства права, що є гарантією справедливого розгляду справи в суді, незважаючи на будь-які зовнішні впливи, стимули, загрози, втручання або публічну критику;

старанно й неупереджено виконувати покладені на суддю обов'язки, вживати заходів для поглиблення своїх знань і вдосконалення практичних навичок;

здійснювати судочинство в межах і в порядку, визначених процесуальним законом, виявляти при цьому тактовність, ввіч-

ливість, витримку й повагу до учасників судового процесу та інших осіб;

не допускати проявів неповаги до людини за ознаками раси, статі, національності, релігії, політичних поглядів, соціально-економічного становища, фізичних вад тощо й не дозволяти цього іншим;

виконувати обов'язки судді безсторонньо й неупереджено, утримуватися від поведінки, будь-яких дій або висловлювань, які можуть призвести до виникнення сумнівів у рівності професійних суддів, народних засідателів і присяжних при здійсненні правосуддя;

виявляти повагу до права на інформацію про судовий розгляд, не допускати порушення принципу гласності процесу;

надавати засобам масової інформації можливість отримувати інформацію, не допускаючи при цьому порушення прав і свобод громадян, приниження їх честі й гідності, а також авторитету правосуддя;

утримуватися від публічних заяв, коментувати в засобах масової інформації справи, які перебувають у провадженні суду, й наражати сумнів на судові рішення, що набрали законної сили;

не розголошувати інформації, що стала відома судді у зв'язку з розглядом справи;

унікати позапроцесуальних

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

взаємовідносин з кимось із учасників процесу або його представником у справі за відсутності інших учасників;

надавати пріоритет відправленню правосуддя над усіма іншими видами діяльності;

бути прикладом законослужняності [4].

З аналізу змісту цього Кодексу не можна визначити конкретні дії, що свідчать про порушення суддею морально-етичних засад у своїй професійній діяльності або поведінці. Натомість цей кодифікований акт містить *оцінні критерії*, на підставі яких можна зробити висновок про поведінку судді в конкретній ситуації. При їх застосуванні також цілком доречно керуватися загальноприйнятими уявленнями про чесність, справедливість та інші високі моральні якості людини, які суспільство сприймає позитивно. Так, досить детально етичні стандарти суддівської професії виписані в Бангалорських принципах поведінки суддів, схвалених резолюцією Економічної й Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 р., № 2006/23. Оскільки вказаний документ для України є рекомендаційним, його положення не можуть вважатися нормами імперативної дії. Однак деякі з них все ж таки можуть служити критеріями оцінки дій українських суддів з токи зору загальноприйнятих моральних настанов [7, с. 28-34].

Важливим питанням при оцінці дій судді ВРЮ і ВККС є визначення *умислу на порушення присяги*. Згідно зі ст.6 Закону «Про судоустрій та статус суддів», відправляючи правосуддя, суди є незалежними від будь-якого незаконного впливу. Як зазначає Конституційний Суд України в Рішенні від 1 грудня 2004 р., № 19-рп/2004, «незалежність суддів полягає передусім у їхній самостійності, непов'язаності при здійсненні правосуддя будь-якими обставинами та іншою, крім закону, волею» [9; 2004. – № 49. – Ст. 3220]. У п. 2 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про незалежність судової влади» № 8 від 13 червня 2007 р. роз'яснюється, що незалежність суддів – основна передумова їх об'єктивності й неупередженості, виходячи з чого суддя у своїй діяльності підкорюється лише закону й нікому не підзвітний. Суддям забезпечується свобода неупередженого вирішення судових справ відповідно до їх внутрішнього переконання, що ґрунтується на вимогах закону. Рішення в судовій справі має ґрунтуватися на всебічному, повному й об'єктивному дослідженні всіх обставин справи, під час якого не може надаватися перевага правовій позиції будь-якого учасника судового процесу, в тому числі прокурора, захисника, представників юридичних чи фізичних осіб [12, с. 2-6].

До того ж суддя при постанов-

ленні рішення користується так званим *суддівським індемнітетом* (свободою діяльності), що виключає його відповідальність за правову позицію по справі, якщо вона вкладається в передбачені законом межі. Наприклад, кожна стаття Особливої частини КК України має мінімальну й максимальну межу призначення покарання – від найм'якшого до найсуворішого, причому така розбіжність іноді є досить суттєвою. У такому випадку вибір судді залежатиме як від положень Загальної частини КК та обставин справи, так і від особистого переконання. Це його правова позиція по справі. Міжнародно-правові стандарти й чинне національне законодавство в такому разі стають на захист судді. Так, відповідно до п. 68 Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи «Щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки» від 17 листопада 2010 р. тлумачення закону оцінювання фактів або доказів, що здійснюють судді для вирішення справи, не повинна бути приводом для кримінальної відповідальності, крім випадків злочинного наміру [15]. У п. 4 вказаної постанови Пленуму Верховного Суду України теж підкреслюється, що суддя не зобов'язаний давати будь-які пояснення щодо вже розглянутих справ або тих, що знаходяться в його провадженні, а також надавати їх будь-кому для ознайомлення, крім випадків і в порядку, передба-

чених законом.

Проблемним у теорії й на практиці є визначення межі між правовою позицією по справі й завідомим винним порушенням чинного законодавства. Як свідчать практикуючі судді, зробити це вкрай складно, подекуди взагалі неможливо, оскільки йдеться про суб'єктивну оцінку положень чинного законодавства, а кожен фахівець розуміє аналогічні норми закону дещо по-різному.

Наступним складним моментом для правової кваліфікації дій або бездіяльності судді, що становлять зміст порушення присяги, є усунення судової помилки, тобто необережної хибної оцінки справи суддею. Традиційно вважається, що механізмом усунення судових помилок є оскарження рішення до вищого суду. В Україні це суди апеляційної й касаційної інстанцій. Процесуальне законодавство передбачає порядок оскарження судових рішень, а також підстави для їх скасування, які в цілому є спільними для всіх видів судочинства. Це: (а) невідповідність викладених у рішенні висновків суду фактичним обставинам справи, (б) суттєве порушення процесуального законодавства, (в) неправильне застосування матеріального закону, (г) неповне з'ясування або недоведеність обставин, що мають значення для справи, (д) однобічність або неповнота досудового розслідування. Виникає запитання: чи

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

можуть ці обставини бути підставами для звільнення судді за порушення присяги? Позитивна відповідь на нього означатиме, що кожного суддю можна притягнути до конституційної відповідальності за постановлення рішення, яке в подальшому скасовано чи змінено вищим судом. За даними ДСА України за 2011 р., суди загальної юрисдикції розглянули по першій інстанції близько 8 млн справ, з яких лише 17 % було оскаржено в апеляційному порядку [8]. Безумовно, не можна притягти до відповідальності суддів місцевих судів за всі рішення, які скасовують або змінюють апеляційні й касаційні суди.

Зазначене ускладнює й п. 10 уже згадуваної постанови Пленуму Верховного Суду України, в якому вказано: (а) виключне право перевірки законності й обґрунтованості судових рішень має відповідний суд згідно з процесуальним законодавством; (б) оскарження в будь-який спосіб судових рішень, діяльності судів і суддів щодо розгляду й вирішення справи поза передбаченим процесуальним законом порядком у справі не допускається; в) суди повинні відмовляти у прийнятті позовів і заяв з таким предметом [12, с. 2-6]. Аналогічне правило міститься й у міжнародних документах. Згідно з п. 70

Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи «Щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки» *судді не повинні нести особисту відповідальність за випадки, коли їх рішення були скасовані або змінені у процесі апеляційного розгляду (курсив авторки – О. О.)* [15].

Вагомою гарантією від незаконного притягнення судді до відповідальності є положення ч. 2 ст. 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», за яким скасування або зміна судового рішення не тягне за собою дисциплінарної відповідальності судді, який брав участь у його ухваленні, крім випадків, коли ним допущено умисне порушення норм права чи в наявності неналежне ставлення до службових обов'язків.

Підводячи підсумок наведеним міркуванням, зазначимо, що *порушення присяги судді* відповідно до національного законодавства, судової практики й міжнародно-правових стандартів полягає в *умисному вчиненні суддею при відправленні правосуддя дій або бездіяльності, передбачених ч. 2 ст. 32 Закону України «Про Вищу раду юстиції», внаслідок яких мали місце суттєві порушення особистих прав і законних інтересів особи, декількох осіб, групи осіб або держави.*

Список літератури: 1. Банчук О. А. Вимоги статті 6 Конвенції про захист прав і основних свобод до процедури здійснення судочинства: моногр. / О. А. Банчук, О. Р. Куйбіда – К.: ІКЦ «Леста», 2005. – 116 с. 2. *Виноградова Л. Є.* Юридична відповідальність суддів загальних судів України: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид.

наук: 12.00.10 /Л. Є. Виноградова. – О., 2004. – 18 с. **3.** Інформація про результати діяльності Вищої ради юстиції за 2011 рік: дані Вищої ради юстиції // Офіц. сайт Вищої ради юстиції [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vru.gov.ua/statistics>. **4.** Кодекс суддівської етики: затв. на XI з'їзді суддів України 22.02.2013 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/7EE5086FAF9454F5C2257B1F0048AC02?opendocument>. **5.** Куйбіда Р. О. Реформування правосуддя в Україні: стан і перспективи: моногр. / Р. О. Куйбіда. – К.: Атіка, 2004. – 288 с. **6.** Маляренко А. В. Про присягу судді та відповідальність за її порушення / А. В. Маляренко // Вісн. Верхов. Суду України. – 2012. – № 2. – С. 27-32. **7.** Міжнародні стандарти незалежності суддів: зб. документів / укл. А. Г. Алексеєв. – К.: Поліграф-Експрес, 2008. – 184 с. **8.** Огляд стану здійснення правосуддя за 2011 рік // Офіц. веб-портал судової влади України [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://court.gov.ua/sudova_statystyka/oglyad/. **9.** Офіційний вісник України. **10.** Подкопаєв Д. В. Про підставу дисциплінарної відповідальності суддів / Д. В. Подкопаєв // Юрид. вісник. – 2005. – № 12. – С. 119-121. **11.** Практика розгляду Вищим адміністративним судом України як судом першої інстанції справ щодо оскарження актів Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції про звільнення суддів у зв'язку з порушенням присяги судді: узагальнення судової практики ВАС України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://cct.inf.ua/2012/01.07.2011.htm>. **12.** Про незалежність судової влади: пост. Пленуму Верхов. Суду України № 8 від 13.06.2007 р. // Вісн. Верхов. Суду України, 2007. – № 6. – С. 2-6. **13.** Спільний висновок щодо Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження»: ухв. Венеціан. комісії на 84 пленар. засіданні (Венеція, 15-16 жовтня 2010 р.) [Електрон. ресурс] // Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/285DC84A1EFF78FAC22577C20051A2AA?opendocument>. **14.** Тихомиров Ю. А. Теорія компетенції: моногр. / Ю. А. Тихомиров. – М.: Юрінформцентр, 2001. – 355 с. **15.** Щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки: рекомендації КМ Ради Європи від 17.11.1994 р., № R (94)12 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_a38.

НАРУШЕНИЕ ПРИСЯГИ КАК ОСНОВАНИЕ КОНСТИТУЦИОННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ СУДЬИ

Овчаренко Е. Н.

В статье анализируется нарушение присяги судьи как основание для привлечения его к юридической ответственности. Опираясь на положения национального законодательства, судебной практики и международно-правовых стандартов, автор приводит признаки нарушения присяги судьи.

Ключевые слова: присяга судьи, нарушение присяги, увольнение судьи, юридическая ответственность.

VIOLATION OF JUDICIAL OATH AS THE CONSTITUTIONAL AS THE RESPONSIBILITY OF JUDGES

Ovcharenko O. M.

The author analyzes breaches of judicial oath as a reason for legal liability of a judge. Based on the provisions of national legislation, judicial practice, and international legal standards significant signs of the violation of judicial oath are presented.

Key words: judicial oath, violation of judicial oath, removal of a judge, legal responsibility of a judge.

Надійшла до редакції 14.02.2012 р.